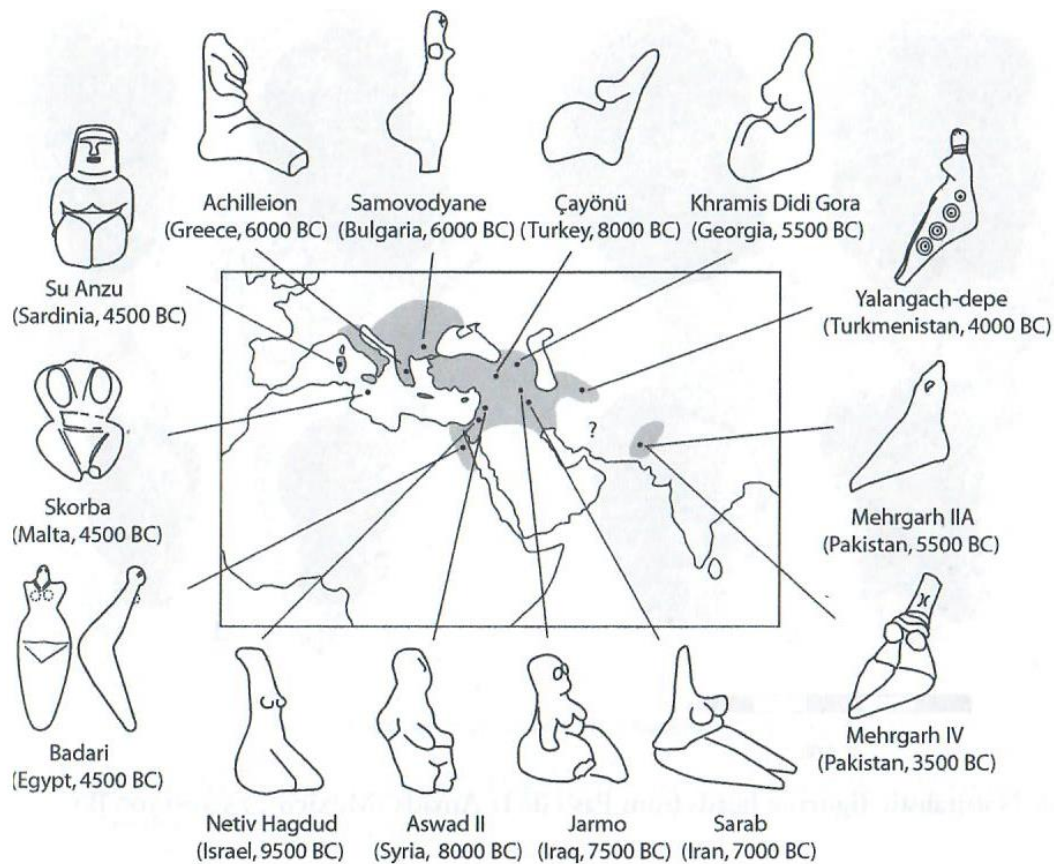

Updating Venuskunst, de Nieuwe Steentijd, algemeen

Uit : Richard Lesure, *Interpreting Ancient Figurines*, 2013, 21 fig 6.

Bij bovenstaand schema is er het volgende pikante detail: Lesure maakt deel uit van de stroming van de 'post-processual archaeology' (zie Update Venuskunst, hoe te interpreteren?). Hij pleit voor 'contextualisme' en kant zich tegen het leggen van 'cross-cultural' verbanden. Hij is tegen een universalistische en globalistische benadering. Toch geeft hij dit overzicht, hetgeen in tegenspraak lijkt met zijn ideologische uitgangspunt.

De laatste ijstijd loopt af rond 10.000 BC. Een grote ramp vindt plaats over de hele wereld rond 9600 BC.¹ Vloedgolven teisteren de kuststreken, wereldwijd. Het klimaat verandert. Vanaf 12.500 BC wordt het warmer en het ijs smelt.² De kuddes uit de zo paradijselijke Oude Steentijd trekken weg naar het noorden en oosten. Het ijs smelt en het zeewaterpeil stijgt tussen 14.000 en 5000 BC met 130m.³ Veel kustgebieden en landbruggen verzinken.

Kleinschalige land- en tuinbouw. De tijd breekt aan om – nu de kuddes verdwijnen – in het gebied van de vruchtbare halve maan wilde granen te gaan oogsten en met gewassen te gaan experimenteren. Er verschijnen kleine kunstmatig aangelegde akkers en kleine tuinen. De vrouwen, die van oudsher in jagers-verzamelaarsculturen het voedsel verzamelen, nemen het initiatief. Zij vestigen zich en bouwen bij hun akkers een grootfamiliehuis waar op zijn minst drie generaties rond een clanmoeder verblijven. De beeldjes uit deze vroege fase van de Nieuwe Steentijd worden Nana's genoemd. Niky de Saint Phalle liet zich door hen inspireren. In allerlei culturen van over de hele wereld zullen vrouwen zorg dragen voor het land. Ze beheren het; ze zorgen voor harmonie tussen planten en mensen en die aandacht en zorg levert – in het land van melk en honing – hun rijke oogsten op.

De Venuskunst uit de vroege Nieuwe Steentijd. Venuskunst uit de Oude Steentijd beeldt de vaak forse dames *staand* af. Echter: de kunst uit de Nieuwe Steentijd beeldt de dames *zittend* af. We zien een soort 'standaardmodel' van de zittende en achteroverleunende dame. De Amerikaanse taalkundige en antropologe dr. Felicitas Goodman (1914-2005) beschouwt deze houding als een trancehouding.⁴ Naar mijn idee komen hiermee de oudste clanmoeders, stichters van een nieuwe clan, in beeld. Het onderstaande schema van Richard Lesure maakt duidelijk hoe uniform het vrouwbeeld is in oude landbouwculturen. De Venuskunst is schematisch en abstract en wordt hier en daar al wat realistischer, naturalistischer en vrouwelijk-menselijker. De Oudste Venuskunst uit deze periode vind je in de vruchtbare Halve Maan: Syrië, Iraq, Iran en Israël. Bij Jarmo zijn duizenden van figurines van dieren en voornamelijk vrouwen gevonden.⁵ Zij zijn met de hand uit klei gevormd en gebakken. Je ziet een naakte vrouw met brede heupen en billen op de grond zitten. De aarde is haar troon. Zij rust op haar lauweren.

Annine van der Meer, februari, 2019

©anninevandermeer

¹ LOMA 116, 125.

² LOMA **115**; VIGV, 105.

³ LOMA 116 n. 6; VIGV 105 geeft een verouderd getal van 150 m.

⁴ Felicitas Goodman, *Lichaamshoudingen en hun spirituele mogelijkheden*, BRES bv, 1994, 89 met als voorbeeld-afbeelding de achteroverleunende 'Dame uit Thessalië'; vertaling uit het Duits: *Trance*, Gutterloh, Mohn, 1992.

⁵ *Van Venus tot Madonna*, h 9 234 n. 3; *The Language of MA* 146 n. 54.